

Stormvarningssignal (replika) på Lotsberget.

Dalarö Hembygdsförening har 2023 satt upp denna kon i befintlig stolpe som antyder hur en stormvarningssignal såg ut för att varna sjöfarare.



Visar kuling mellan N och V.

Sjömännens oro för oväntade, hårda, vädersituationer har alltid funnits. Skepparna på de tidigare segelfartygen hade kunskaper att observera det dagliga vädret, molnformationer, kvälls- och morgonhimmel, vind och strömmar.

När Kungl. Maj:t beordrade meteorologiska centralanstalten att sända ut stormvarningar 1904 blev det efter påtryckningar från sjöfarar- och fiskeriorganisationer ett officiellt stormvarningssystem runt våra kuster.

Klot, tratt och kon arrangerades som bilden nedan visar.

Utbyggnaden startade 1905 på västkusten, men första världskriget fördröjde utbyggnaden och under dessa år uteblev även varningar helt. 1918 återupptogs utbyggnaden och Dalarö blev försedd med stormvarningsmast på lotsberget i början av 1920-talet. Lotsstationerna ansvarade för varningssignalerna på master och anslagstavlor. Informationen kom via telegraf eller telefon och sannolikt ingick det i båtmännens arbetsuppgifter att sköta detta.

Stormvarningssystemet upphörde 1952.

Dessa olika kombinationer av stormvarningssymboler gällde fram till 1927. Därefter ändrades KLOT "Utan angiven riktning" till "TRATT ÖVER KON"



Kon	Tratt	Två koner	Två trattar	Klot
Kuling mellan N och V	Kuling mellan S och V	Kuling mellan N och O	Kuling mellan S och O	Kuling utan angiven riktning
Klot över kon	Klot över tratt	Kon över klot	Tratt över klot	Kon över tratt
Storm mellan N och V	Storm mellan S och V	Storm mellan N och O	Storm mellan N och V	Storm utan angiven riktning

Sedan anläggningen slutade att vara i bruk 1952 har anläggningen inte vårdats. Symbolerna monterades ned 1965 och blev liggande på backen och rostade.

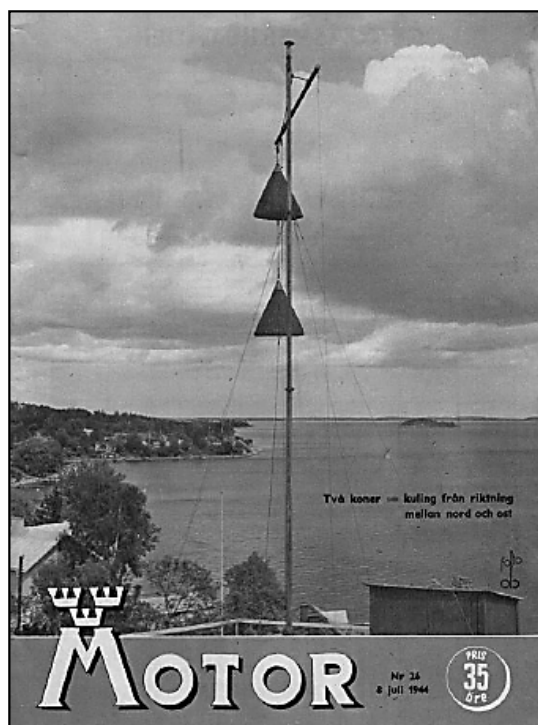
DHF lagade rostangreppen 2020 och rostskyddsmålat symbolerna. Förhoppningen var att åter visa masten som en replika för de år som stormningsvarnings-signalerings var i bruk, vilket skedde 2023.



2016



I denna bod förvarades klot och konor (som vid behov vändes till en tratt) och linor. Bodens revs 1965.



Första sidan i tidningen Motor 1944. Artikel finns som bildanalys se A473.

Lite mer om:

Vädermasten, Dalarö tull och lotsars betydelse, sjöfartshistoria.

Från 1904 sändes den meteorologiska centralanstalten ut stormvarningar och det blev ett officiellt stormvarningssystem runt våra kuster. Utbyggnaden startade 1905 på västkusten men först av världskriget fördröjd utbyggnaden och under dessa år ute blev varningar helt. **1918** återupptogs utbyggnaden och Dalarö blev försedd med stormvarningsmast på Lotsberget i början av 1920-talet. Stormvarningssystemet upphörde 1952.

Dalarö ström, en del av Landsortsfarleden nedanför Lotsberget, bar i hundratals år en aldrig sinande ström av skepp och fartyg av de flesta nationaliteter. Segelskeppen ankrade upp nattetid men från ångfartygens tid pågick lotsningen dygnet om. Fartygens lanternor och fyrarna möjliggjorde detta. Sjötrafiken för denna, Sverige viktigaste farled, varierade i betydelse med vissa ansträngande perioder, t ex krigsåren. Och innan järnvägen kom från ca 1875 var denna farled till slutet av 1800-talen livsviktig för export, import och kulturutbyte.

Extremt antal fartygsrörelser noterades även under krigsåren 1914 –1918 och framför allt 1939 –1945 då stora delar av Östersjön var minerad och dessutom aktiva tyska ubåtar. Under krigsåren t ex 1942 ca 800 fartyg **per månad** dvs 25 –30 per dygn. 40 fartyg vid dygnstoppar!

Med denna stormvarningsmast vill Dalarö Hembygdsförening också påminna om Dalarös historiska betydelse. Det 30-åriga kriget slukade pengar och 1636 förlades Tull-och Lotsstation på Dalarö. Tull gav pengar och lotsen förhindrade tidigare smuggling och en sorts garanti att lasten kom fram utan grundkänning. Alltsedan dess var Dalarö Sveriges största lotsplats och Stockholms uthamn. Vinga, utanför Göteborg, näst största lotsplats.

Anders Franzéns historiska gärning som gav Sverige och Stockholm den i alla avseenden största turistattraktionen, VASA, ville även lyfta Dalarös betydelse som Stockholms uthamn. Anders såg till att under nära 10 år, kring 1980, var vädersignalen hissad. Tyvärr avled Anders Franzén alldeles för tidigt, långsiktigheten för vädermasten var inte säkrad.

Lotssökande fartyget avgav en ljudsignal, en lång tre korta när de var på hörbart avstånd, nära till lotsbyte. För Aspöleden gjordes i många år ett tillägg, en extra lång signal. Ytterligare, en signal som användes för norrifrån kommande fartyg som kunde gå utan lots. De blåste bara en lång signal.

Vad hände med Dalarö lotsstation?

–1979 sista lotsen på Dalarö, Kurt Sjöblom, utför den sista lotsningen.

–1984 Dalarö upphör att vara lotsplats.

